

Kulturministeriet

J.nr. 2004-16088-8

Forslag
til
Lov om ændring af lov om Dansk Sprognævn
(Ændring af ledelsesstruktur)

§ 1

I lov om Dansk Sprognævn, jf. lov nr. 320 af 14. maj 1997, foretages følgende ændringer:

1. § 1, *stk. 1*, affattes således:

”§ 1. Dansk Sprognævn er en statsinstitution, som har til opgave at følge det danske sprogs udvikling, at give råd og oplysninger om det danske sprog og at fastlægge den danske retskrivning.”

2. Efter § 3 i kapitel 2 indsættes som overskrift til § 4:

”Bestyrelsen”

3. § 4 affattes således:

”§ 4. Dansk Sprognævn ledes af en bestyrelse på 7 personer, der beskikkes af kulturministeren. Kulturministeren udpeger 1 medlem af bestyrelsen. 5 medlemmer udpeges af og blandt medlemmer af repræsentantskabet, jf. § 5. 1 medlem udpeges af og blandt Dansk Sprognævns medarbejdere. Efter indstilling fra repræsentantskabet udpeger kulturministeren tillige formand og næstformand blandt bestyrelsens medlemmer.

Stk. 2. Bestyrelsen skal sammensættes, så den samlede bestyrelse repræsenterer sproglig, økonomisk og ledelsesmæssig indsigt. Formanden skal have sprogfaglig baggrund.

Stk. 3. Bestyrelsens medlemmer beskikkes af kulturministeren for 4 år ad gangen. Genbeskikkelse kan kun finde sted en gang.”

4. § 5 affattes således:

”§ 5. Bestyrelsen er Dansk Sprognævns øverste ledelse og har det overordnede ansvar for nævnets virksomhed.

Stk. 2. Bestyrelsens medlemmer varetager i deres egenskab af bestyrelsesmedlemmer alene Dansk Sprognævns interesser.”

Stk. 3. Bestyrelsen vedtager en gang årligt efter indstilling fra direktøren budget og strategi for nævnets virksomhed.”

5. Efter § 5 indsættes som overskrift til § 6:

”Repræsentantskabet”

6. § 6, *stk. 1*, affattes således:

”Repræsentantskabet består af indtil 40 medlemmer, der udpeges af organisationer, institutioner, foreninger mv. med interesse for det danske sprog. Når repræsentantskabet er nedsat, kan det udpege yderligere 3 medlemmer, som enten kan være personlige medlemmer eller repræsentanter for organisationer, institutioner, foreninger mv. med interesse for det danske sprog.

§ 6, *stk. 3*, affattes således:

”Kulturministeren beskikker medlemmerne for 4 år ad gangen. Genbeskikkelse kan kun ske en gang. Dette gælder dog ikke personlige medlemmer.”

§ 6, *stk. 4*, affattes således:

”Repræsentantskabet træder sammen mindst to gange om året. Ved det første møde orienterer formanden om regnskabet og aflægger beretning om arbejdet i det forløbne år. Ved det andet møde orienterer formanden om budgettet og strategien for det kommende år”.

§ 6, *stk. 5*, affattes således:

”Formand og næstformand for Dansk Sprognævns bestyrelse, jf. § 4, stk. 1, fungerer tillige som formand og næstformand for repræsentantskabet.”

7. § 7 affattes således:

”§ 7. Direktøren varetager under ansvar for bestyrelsen den daglige ledelse af Dansk Sprognævn, herunder ledelsen af dets forsknings,- rådgivnings- og oplysningsarbejde.

Stk. 2. Direktøren, som ansættes af Kulturministeriet, fungerer som sekretær for bestyrelsen og repræsentantskabet og deltager i møderne uden stemmeret.”

§ 2

Loven træder i kraft den 1. januar 2009.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

Dette lovforslag om ændring af lov om Dansk Sprognævn har til formål at modernisere Dansk Sprognævns struktur og ledelse. I overensstemmelse med de beslutninger, som blev truffet på baggrund af regeringens sprogpoltiske redegørelse 2003/2004, fik Dansk Sprognævn og Det Danske Sprog- og Litteraturselskab tilført midler til en forstærket indsats for det danske sprog. Der blev i 2006 for første gang udnævnt en direktør for Dansk Sprognævn, hvilket har medført et behov for nye rammer for kompetencefordelingen mellem direktøren og det nuværende arbejdsudvalg samt repræsentantskabet.

2. Baggrund

Dansk Sprognævn blev oprettet i 1955. Den første lov om Dansk Sprognævn blev vedtaget i 1997 samtidig med retskrivningsloven (lov nr. 332 af 14. maj 1997 om dansk retskrivning). Nævnets virksomhed reguleres endvidere af bekendtgørelse nr. 707 af 4. september 1997 om Dansk Sprognævns virksomhed og sammensætning (sprognævnsbekendtgørelsen), som skal konsekvensændres efter dette lovforslags vedtagelse.

I henhold til den gældende lov består nævnet i dag af et forskning- og informationsinstitut, et repræsentantskab og et arbejdsudvalg. Forskning- og informationsinstituttet varetager det daglige forskning-, rådgivnings- og oplysningsarbejde, herunder f.eks. udgivelse af Retskrivningsordbogen. Endvidere varetager instituttet sekretariatsopgaver for nævnets arbejdsudvalg og repræsentantskab. Repræsentantskabet drøfter de overordnede sprogpoltiske spørgsmål og tager stilling til, om retsskrivningsændringer har principiel karakter. Arbejdsudvalget behandler løbende sager, som forelægges af forsknings- og informationsinstituttet.

Formanden for repræsentantskabet, som også er formand for arbejdsudvalget, havde, indtil oprettelsen af stillingen som direktør, ledelsesansvaret for informations- og forskningsinstituttet. Den daglige ledelse i nævnet blev varetaget af en leder/administrator, som var valgt af medarbejderne. Denne ledelsesstruktur har imidlertid medført uklarhed om den faglige og ledelsesmæssige kompetencefordeling, hvilket en modernisering af nævnets ledelsesstruktur vil kunne afhjælpe. Oprettelsen af stillingen som direktør for Dansk Sprognævn pr. 1. maj 2006 var første skridt til at opnå

en klarere palcering af ledelsesansvaret med henblik på at styrke instituttet fagligt, strategisk og organisatorisk.

Sprognævnets repræsentantskab er siden nævnets oprettelse i 1955 gradvist blevet udvidet i takt med, at flere og flere institutioner har vist interesse for nævnets arbejde. Et bredt og varieret sammensat repræsentantskab har til formål at styrke nævnets forankring i det danske samfund og at sikre, at så mange institutioner som muligt kan inddrages i drøftelserne om den sproglige udvikling. De seneste års debat om, hvorvidt det danske sprog taber domæne i forhold engelsk, har endvidere skabt et øget behov for at følge med i udviklingen i det danske fagsprog og i dansk sprogteknologi, hvilket har medført et ønske om også at inddrage institutioner, som har kompetencer på disse områder.

3. Indbold

Med lovforslaget skabes hjemmel til en række ændringer af Dansk Sprognævns struktur med henblik på at modernisere Sprognævnets ledelse. Det nuværende arbejdsudvalg foreslås nedlagt og erstattet af en bestyrelse, som bliver Dansk Sprognævns øverste ledelse med overordnet ansvar for dets virksomhed. Ansvar for at tilvejebringe det videnskabelige grundlag for nævnets arbejde påhviler Dansk Sprognævns forsknings- og informationsinstitut under ledelsen af direktøren. En parallel udvikling er allerede sket i de øvrige nordiske lande, hvor der findes tilsvarende institutioner med en sammenlignelig struktur.

Desuden foreslås antallet af medlemmer af Dansk Sprognævns repræsentantskab øget fra 30 til 40 samt op til yderligere 3 personlige medlemmer, i alt 43. Hermed er der mulighed for, at flere fagområder kan blive repræsenteret, f.eks. naturvidenskab, sundhedsvidenskab, læseforskning, sprogteknologi og terminologiforskning, ligesom der sikres en større faglig og geografisk bredde i repræsentantskabet, f.eks. gennem inddragelse af det dansk-tyske grænseområde, indvandrerlærerne (dansk som andetsprog) samt dansk i udlandet.

Som nævnt foreslås det i den forbindelse at lovfæste repræsentantskabets mulighed for udover de nævnte 40 medlemmer at udpege 3 personlige medlemmer. Udpegningen af personlige medlemmer er hidtil sket med hjemmel i sprognævnsbekendtgørelsen. Det har således vist sig at være værdifuldt at kunne tilknytte personer uden for kredsen af udpegende institutioner, fordi de med særlige forudsætninger har kunnet bidrage til nævnets arbejde.

4. Økonomiske konsekvenser for det offentlige

Lovforslaget har ikke økonomiske konsekvenser for det offentlige.

5. Administrative konsekvenser for det offentlige

Lovforslaget har ikke bestemmelser med administrative konsekvenser.

6. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

Lovforslaget har ikke økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet.

7. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har ikke administrative konsekvenser for borgere (privatpersoner).

8. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ikke miljømæssige konsekvenser.

9. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget har ikke EU-retlige konsekvenser.

10. Høring

Et udkast til lovforslag har været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer:

Ministerierne, Dansk Sprognævns Repræsentantskab, Kemisk Nomenklaturforening. En repræsentant for Landsforeningen af Voksen- og Ungdomsundervisere (LVU) (afdelingen for indvandrerlærere), AC, Copenhagen Business School, Danmarks Journalisthøjskole, Danmarks Lærerforening, Danmarks Pædagogiske Universitetsskole, Danmarks Radio, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Forfatterforening, Dansk Industri, Dansk Journalistforbund, Dansk Magisterforening, Dansk Selskab for Fagsprog og Fagkommunikation, Dansk Skuespillerforbund, Dansk Sprog- og Litteraturselskab, Dansk Sprognævn, Dansk Standard, Danske Dagblades Forening og Danske Mediers Arbejdsgiverforening, Dansk lærerforening, DANTERMcentret, Det Kongelige Teater, Kommunikation og sprog, EU-institutionernes Sprogtjenester, EU's tolketjeneste, FOA, Foreningen Norden, Forlæggerforeningen, FUHU, Generaldirektorat for Oversættelse, Grænseforeningen, HK, Håndværksrådet, IT- og Telestyrelsen, Justitsministeriet, Kommunernes Landsforening, Københavns

Universitet, LO, Modersmål-Selskabet, Prolog Development Center, Rektorkollegiet, Roskilde
 Universitetscenter, Statsministeriet, Stednavneudvalget, Syddansk Universitet, TV2
 Undervisningsministeriet, Aalborg Universitet, Aarhus School of Business, Århus Universitet, Danske
 Døves Landsforbund, Dansk Blindesamfund, Danske Skønlitterære Forfattere, Sekretariatet for danske
 lektorer i udlandet, Universitets- og bygningsstyrelsen, Copenhagen Business School, Copenhagen
 Business School, Danmarks Pædagogiske Universitet, Danmarks Pædagogiske Universitet, Folketinget,
 Københavns Universitet, Panum, Roskilde Universitetscenter, Syddansk Universitet, Aalborg
 Universitet, Aarhus School of Business, Århus Universitet.

12. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter	Negative konsekvenser/merudgifter
Økonomiske konsekvenser for det offentlige	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for det offentlige	Ingen	Ingen
Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Med den foreslåede formulering præciseres det, at Dansk Sprognævn er en statsinstitution.

Til nr. 2

Den foreslåede ændring skal udgøre overskrift til en samlet oversigt over den ændrede ledelsesstruktur.

Til nr. 3

I bestemmelsen fastsættes det, at Dansk Sprognævn ledes af en bestyrelse på 7 personer, der beskikkes af kulturministeren. Kulturministeren udpeger 1 medlem af bestyrelsen. 5 medlemmer udpeges af og blandt repræsentantskabet, jf. § 5. 1 medlem udpeges af og blandt Dansk Sprognævns medarbejdere. Efter indstilling fra repræsentantskabet udpeger kulturministeren tillige formand og næstformand blandt bestyrelsens medlemmer.

Stk. 2.

Formålet med bestemmelsen er at sikre, at den samlede bestyrelse besidder den fornødne sproglige, økonomiske og ledelsesmæssige indsigt, idet det specifikt bestemmes, at formanden skal have en sprogfaglig baggrund. Hermed sikres dels en effektiv drift af nævnets forsknings- og informationsinstitut, dels en høj faglig kvalitet i nævnets arbejde.

Stk. 3.

Det fastsættes, at bestyrelsens medlemmer beskikkes af kulturministeren for 4 år ad gangen, og at genbeskikkelse kun kan finde sted en gang. Bestemmelsen indebærer således, at en person kun kan være medlem af repræsentantskabet i maksimalt 8 år i træk, men udelukker ikke, at den pågældende person senere kan beskikkes til repræsentantskabet for en ny periode. Efter den nuværende lov har det været sådan, at ingen kan beskikkes eller genbeskikkes til medlem af nævnet efter at være fyldt 70 år. En sådan er formulering er ikke opretholdt, hvilket skyldes en hensyntagen til de generelle regler på området, hvor aldersgrænsen på 70 år er ophævet inden for det offentlige.

Til nr. 4

Stk. 1.

Det fastslås i denne bestemmelse, at bestyrelsen er Dansk Sprognævns øverste ledelse, og at den har det overordnede ansvar, dvs. herunder det økonomiske ansvar, for nævnets virksomhed.

Stk. 2.

Med denne formulering understreges det, at bestyrelsens medlemmer i deres egenskab af bestyrelsesmedlemmer alene varetager Dansk Sprognævns interesser og således skal agere uafhængigt af andre interesser.

Stk. 3.

Det bestemmes, at bestyrelsen en gang årligt efter indstilling fra direktøren vedtager budget og strategi for nævnets virksomhed. Dansk Sprognævn er omfattet af Finansministeriets almindelige retningslinjer for mål- og resultatstyring af statsinstitutioner samt Finansministeriets regler for statsinstitutioners afrapportering af faglige og økonomiske resultater. Derfor er der ikke grund til at opretholde den hidtidige bestemmelse i loven om, at beretning og aktivitetsplan skal sendes til Kulturministeriet.

Til nr. 5.

Den foreslåede ændring skal udgøre overskrift til den del af den samlede oversigt over ledelsesstrukturen, der vedrører repræsentantskabet.

Til nr. 6.

Det foreslås i bestemmelsen, at repræsentantskabet består af indtil 40 ordinære medlemmer, der udpeges af organisationer, institutioner, foreninger mv. med interesse for det danske sprog. Der gives endvidere mulighed for, at repræsentantskabet, når det er nedsat, kan det udpege yderligere 3 medlemmer, som enten kan være personlige medlemmer eller repræsentanter for organisationer, institutioner, foreninger mv. med interesse for det danske sprog.

Udvidelsen af repræsentantskabet med 10 medlemmer skyldes, at findes hensigtsmæssig, at flere fagområder kan blive repræsenteret, f.eks. naturvidenskab, sundhedsvidenskab, læseforskning, sprogteknologi og terminologiforskning, ligesom der sikres en større faglig og geografisk bredde i repræsentantskabet. Det drejer sig således om Center for Læseforskning, Center for Sprogteknologi,

DANTERMcentret, Grænseforeningen, Danske lektorer i udlandet, Kemisk Nomenklaturforening. Rektorkollegiets repræsentanter udvides fra 5 til 6, heraf skal mindst 2 være fra naturvidenskab og 1 fra sundhedsvidenskab. Dansk forfatterforening og Danske skønlitterære Forfattere får hver 1 repræsentant i stedet for en fælles repræsentant. Da de faglitterære forfattere er organiseret i Dansk Forfatterforening, hvor de udgør en stor og indflydelsesrig gruppe, vil dette betyde en styrkelse af fagsproget. En repræsentant for Landsforeningen af Voksen- og Ungdomsundervisere (LVU) (afdelingen for indvandrerlærere) samt 1 repræsentant fra en anden kulturministeriel institution.

Repræsentantskabets mulighed for, når det er nedsat, at udpege yderligere 3 medlemmer, er i dag hjemlet i § 4, stk. 3, i sprognævnsbekendtgørelsen, hvorfor der således er tale om en lovfæstelse af denne praksis.

Stk. 3.

Det bestemmes, at kulturministeren beskikker medlemmerne for 4 år ad gangen, og at genbeskikkelse kun kan ske en gang. Bestemmelsen indebærer således, at en person kun kan være medlem af repræsentantskabet i maksimalt 8 år i træk, men udelukker ikke, at den pågældende person senere kan beskikkes til bestyrelsen for en ny periode. Bestemmelse gælder dog ikke for personlige medlemmer.

Stk. 4.

Det bestemmes, at repræsentantskabet træder sammen mindst to gange om året. Ved det første møde orienterer formanden om regnskabet og aflægger beretning om arbejdet i det forløbne år. Ved det andet møde orienterer formanden om budgettet og strategien for det kommende år.

Stk. 5

Det fastslås, at formand og næstformand for Dansk Sprognævns bestyrelse tillige fungerer som formand og næstformand for repræsentantskabet. Dermed opnås et tæt samarbejde mellem de to enheder. Tidligere fremgik det udtrykkeligt, at formanden modtager et vederlag, som fastsættes af kulturministeren. Dette er udeladt i lovforslaget, da det ikke findes nødvendigt at have en sådan passus i loven, idet modtagelsen af vederlaget kan ske på ulovbestemt grundlag. Det er således ikke hensigten at ændre de nuværende forhold.

Til nr. 7

Det foreslås, at direktøren under ansvar for bestyrelsen varetager den daglige ledelse af Dansk Sprognævn, herunder ledelse af dets forsknings-, rådgivnings- og oplysningsarbejde, der sker i nævnets forsknings- og informationsinstitut.

Stk. 2

Det foreslås, at direktøren, som ansættes af Kulturministeriet, fungerer som sekretær for bestyrelsen og repræsentantskabet og deltager i møderne uden stemmeret. På denne måde sikres en optimal udveksling af information og et tæt samarbejde mellem forsknings- og informationsinstitut, bestyrelse og repræsentantskab.

Til § 2

Det foreslås, at ændringsloven træder i kraft den 1. januar 2009. Denne dato er særlig hensigtsmæssig, da beskikkelsesperioden for det siddende repræsentantskab på dette tidspunkt udløber, jf. reglerne i den gældende sprognævn bekendtgørelse. Dermed kan det nye repræsentantskab, hvis antal af medlemmer efter dette lovforslag udvides væsentligt, beskikkes fra denne dato og fungere i en hel periode.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

§ 1, stk. 1. Dansk Sprognævn har til opgave at følge det danske sprogs udvikling, at give råd og oplysninger om det danske sprog og at fastlægge den danske retskrivning.

§ 4. Dansk Sprognævn består af et repræsentantskab, et arbejdsudvalg og et forsknings- og informationsinstitut

Lovforslaget

§ 1

I lov nr. 320 af 14. maj 1997 om Dansk Sprognævn foretages følgende ændringer:

1. § 1, stk. 1, affattes således:

”§ 1. Dansk Sprognævn er en statsinstitution, som har til opgave at følge det danske sprogs udvikling, at give råd og oplysninger om det danske sprog og at fastlægge den danske retskrivning.”

2. Efter § 3 i kapitel 2 indsættes som overskrift til § 4:

”Bestyrelsen”

3. § 4 affattes således:

”§ 4. Dansk Sprognævn ledes af en bestyrelse på 7 personer, der beskikkes af kulturministeren. Kulturministeren udpeger 1 medlem af bestyrelsen. 5 medlemmer udpeges af og blandt medlemmer af

§ 5. Repræsentantskabet træder sammen mindst én gang om året. Ved årsmødet, som holdes snarest muligt efter regnskabsårets udgang, forelægger formanden regnskabet og en beretning om arbejdet i det forløbne år samt forslag til en aktivitetsplan for det kommende år. Regnskab, beretning og aktivitetsplan skal godkendes af repræsentantskabet.

Stk. 2. Beretning og aktivitetsplan sendes derefter til Kulturministeriet.

§ 6. Repræsentantskabet består af indtil 30 medlemmer.

Stk. 2. Kulturministeren fastsætter nærmere regler

repræsentantskabet, jf. § 5. 1 medlem udpeges af og blandt Dansk Sprognævns medarbejdere. Efter indstilling fra repræsentantskabet udpeger kulturministeren tillige formand og næstformand blandt bestyrelsens medlemmer.

Stk. 2. Bestyrelsen skal sammensættes, så den samlede bestyrelse repræsenterer sproglig, økonomisk og ledelsesmæssig indsigt.

Formanden skal have sprogfaglig baggrund.

Stk. 3. Bestyrelsens medlemmer beskikkes af kulturministeren for 4 år ad gangen.

Genbeskikkelse kan kun finde sted en gang.”

4. § 5 affattes således:

”§ 5. Bestyrelsen er Dansk Sprognævns øverste ledelse og har det overordnede ansvar for nævnets virksomhed.

Stk. 2. Bestyrelsens medlemmer varetager i deres egenskab af bestyrelsesmedlemmer alene Dansk Sprognævns interesser.”

Stk. 3. Bestyrelsen vedtager en gang årligt efter indstilling fra direktøren budget og strategi for nævnets virksomhed.”

5. Efter § 5 indsættes som overskrift til § 6:

”Repræsentantskabet”

6. § 6, stk. 1, affattes således:

”§ 6, stk. 1. Repræsentantskabet består af indtil 40 medlemmer, der udpeges af organisationer, institutioner, foreninger mv. med interesse for

om sammensætningen af repræsentantskabet.

Stk. 3. Kulturministeren beskikker medlemmerne for 3 år ad gangen. Ingen kan beskikkes eller genbeskikkes til medlem af nævnet efter at være fyldt 70 år.

Stk. 4. Kulturministeren udpeger for 3 år ad gangen blandt repræsentantskabets medlemmer en formand og en næstformand, som tillige er formand og næstformand for det i § 7 omhandlede arbejdsudvalg. Formanden modtager et vederlag, som fastsættes af kulturministeren.

§ 7. Arbejdsudvalget behandler løbende sager af mere principiel karakter. Udvalget består af mindst 5 og højst 9 personer, hvoraf de 2 er repræsentantskabets formand og næstformand, jf. § 6, stk. 4. De øvrige vælges af og blandt

det danske sprog. Når repræsentantskabet er nedsat, kan det udpege yderligere 3 medlemmer, som enten kan være personlige medlemmer eller repræsentanter for organisationer, institutioner, foreninger mv. med interesse for det danske sprog.

§ 6, *stk. 3*, affattes således:

”Kulturministeren beskikker medlemmerne for 4 år ad gangen. Genbeskikkelse kan kun ske en gang. Dette gælder dog ikke personlige medlemmer.”

§ 6, *stk. 4*, affattes således:

”Repræsentantskabet træder sammen mindst to gange om året. Ved det første møde orienterer formanden om regnskabet og aflægger beretning om arbejdet i det forløbne år. Ved det andet møde orienterer formanden om budgettet og strategien for det kommende år”.

§ 6, *stk. 5*, affattes således:

”Formand og næstformand for Dansk Sprognævnns bestyrelse, jf. § 4, stk. 1, fungerer tillige som formand og næstformand for repræsentantskabet.”

7. § 7 affattes således:

”§ 7. Direktøren varetager under ansvar for bestyrelsen den daglige ledelse af Dansk Sprognævn, herunder ledelse af dets forsknings-, rådgivnings- og oplysningsarbejde.

repræsentantskabets medlemmer for 3 år ad gangen.

Stk. 2. Arbejdsudvalget fastsætter selv sin forretningsorden

Stk. 2. Direktøren, som ansættes af Kulturministeriet, fungerer som sekretær for bestyrelsen og repræsentantskabet og deltager i møderne uden stemmeret.”